

SAMSUN'UN LK HASTAHANES



BAK SARISAKAL

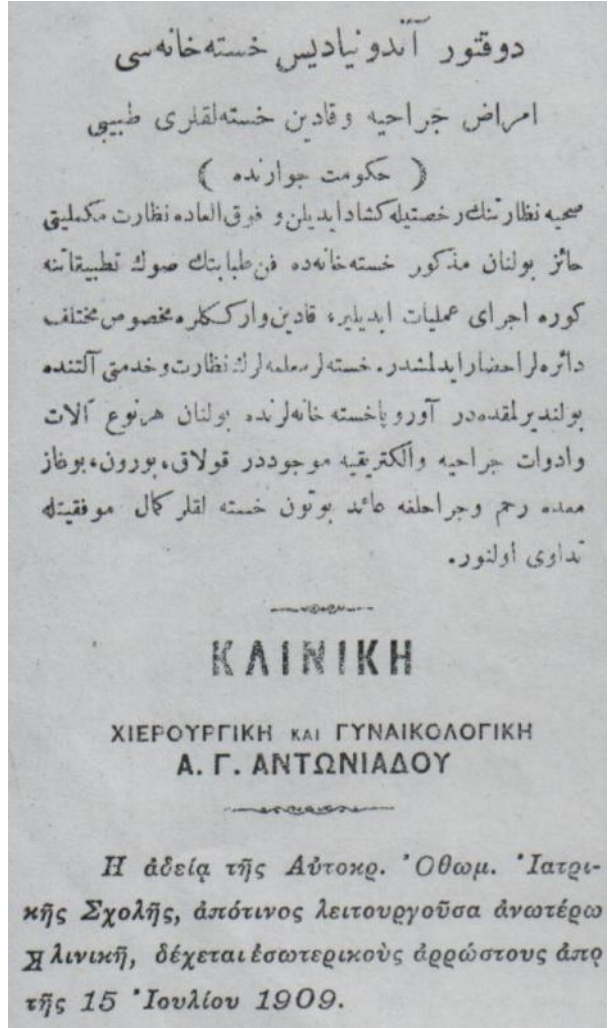
SAMSUN'UN LK HASTAHANES

“ Samsun kasabasının vaziyet-i mevkiyesi icabâtından olarak rutubet biraz ziyadece olup kış mevsimi dahi uzunca müddet sürer. En çok soğuk alma, romatizma, göz ve boğaz ağrıları, göğüs nezleleri, boğmaca öksürüğü, Zât-ül-cenb, zât-ür-rie gibi hastalıklara ve mide rahatsızlıklarına tesâdüf olunur. Kadınlarda hastalıklara ve mide rahatsızlıklarına tesâdüf olunur. Kadınlarda ihtinâk-ı rahim ile bazı emrâz-ı sabiye görülmektedir.

Samsun'un ark-ı cenûbisinden denize akmakta olan Mert Irmağından ayrılıp kâdim ve gayr-ı muntazam bir cedvel ile kasabaya kadar getiren nehirden dahilineki bütün çeşitli melere isale olunan sudan başka ihtiyâcat-ı mahalliye için ber- taraf edecek bir menba suyu mevcûd olmadığından ve bu ırmağın suyu da hemân her mevsiminde bulanık akıp geçtiği yerlerde bir takım tersibât ve tahcicât bıraktığından bu kireçli sudan içenlerde bazı rahatsızlıklar hasıl olmaktadır. İkbahar mevsimi sahil vilayetinin her tarafında olduğu gibi buralarda da yağmurlu ve dumanlı bir halde geçtiğinden en çok bu mevsimde nezle-i müstevliye ile grip ve bazı göğüs hastalıkları hüküm sürmektedir. Kasabanın imâl-i garbi semtinde bataklıklar daire-i belediye tarafından doldurulmakta olduğundan bunların eskisi kadar tehlikesi kalmamış ise de yine yazın sıcak günlerinde ısıtmanın bir iki nevine tesadüf olunmaktadır. Bundan başka ara sıra humma-i tifo ve fakrû'dem ile himayet indifaiye kızamık ve kızıl hastalıkları da görülür. Firengi illeti azdır; bunlar da tezahürâtı ibtidâiyeden ibâret olup neks veya irsen intikal etmi kısımdandır...”¹

Trabzon Vilayet Salnamesinden alınan yukarıdaki satırlara baktığımızda Samsun'un sağlık açısından problemleri bir yerle bir ortaya çıkıyor. Bir hastanenin olmaması yüzünden hastalar sefalet içinde han ve kahve köşelerinde bazen de sokak ortalarında acı içinde can veriyorlardı.

1880'li yıllarda Samsun'da açılan ilk hastahane Doktor Andoyadis Hastahanesi idi. Sıhhiye Nezareti'nden aldığı ruhsat ile kadın hastalıkları uzmanı olan Operatör Dr. Andonyadis Hükümet binası karşısında bir hastane açmıştı. Kadın ve erkeklere ait özel odalar bulunan hastanede Avrupa hastanelerinde bulunan her çeşit cerrahi alet ve edevat bulunuyordu ve hastanenin elektriği de mevcuttu. Dr. Andonyadis kadın hastalıklarının dışında, kulak-burun-boğaz hastalıklarını da tedavi ediyordu.²



Dr. Andonyadis Hastahanesi İlanı

¹ Trabzon Vilayet Salnamesi 1903, Sayfa: 266-267

² Aks-ı Sadâ 16 Te rinievvel 1326, Sayı: 274, Sayfa: 4

Samsun'da sa lık alanında Karantinahane dı ında bir sa lık kurumu yoktu. Yeni bir sa lık kurumuna duyulan ihtiyaç, Canik Mutasarrıfı Mehmet Emin Pa a tarafından Payitahta yollanan bir raporda:

“ ... skele-yi mezkure Bahr-ı Siyahta vaki mevakinin bir i lek mevki ve bir takım gureba ve misafirinın mürad ve mevkuhu demek oldu u halde urada umuma ait bir hastahane olmamasından dolayı bir takım gureba ve bivayegan hastalıkları halinde dahi hankö elerinde ve sokak ba larında natuk ve envai me ak ve sefaletle düçar olarak ölmek gibi...”³ ifadelerle dile getiriyordu.



Günümüze Kadar Gelen Samsun'un İlk Hastane Binası

1886 yılında Samsun belediyesi Karantinahane civarında sahilde dört odalı eski bir binayı hastane olarak açmı tır.

O yıllarda belediye tabibi olan Tevfik Efendi burada görev yapıyordu. Dr. Tevfik Efendinin daveti üzerine Aksı Sadâ gazetesi muhabiri hastaneyi ziyaret eder ve izlenimlerini gazetede öyle anlatır:

“Belediye Hastanesi iyi niyetlerle kurulmu , hiçbir imkânı bulunmayan sadece ve sadece Doktor Tevfik Efendi'nin üstün gayretiyle hizmet vermeye çalı an bir hastahaneydi.

1886 yılında Samsun Belediyesi Karantinahane civarında sahilde dört odalı eski bir binayı hastane olarak açmı tı. Kimsesiz ve yoksul hastaları saptayarak, masraflarını belediyeden kar ılamak üzere hastaneye gönderirdi.

Bundan on sekiz sene evvel idi. Koca Samsun kasabasında ne umumi nede hususi hastahane denilecek hiçbir müessese mevcut de ildi.

³ Mehmet Yavuz ERLER, “ Bir Kentin Yeniden Do u u - Samsun (1865-1875), Sayfa: 29

Karantinahane Civarında sahili bahirde dört odalı ve mail inhidam bir haneye daireyi belediyece hastahane namı verilmi , hamal ve kayıkçı vesaire gibi hizmeti aıka ile temini mayi et eden ve ekseriyetle bekâr ya ayanlardan hasta olanlar naçar o haneye, hastahane unvanını layık görölmekten ziyade kusuvet ve sefalet be eriyetin müma il ve mecami denilme e seza olan o viraneye iltica etmek mecburiyetinde bulunuyorlardı.

Asla unutulmaz bir manzara, o vakitler belediye tabibi olup o viranede hastalara nezaret eden Tefvik Efendi namında bir zat, bir gün bizi o viraneyi ziyarete davet etmi ti.



Günümüze Kadar Gelen Samsun'un İlk Hastane Binası

Tabi bizde hedef ziyaretimizin her nede olsa bir hastahane namını ta ıdı nını tasavvur ederek orada bu namla layık bir eser bulaca ımızı tahayyül ediyordu. Tefvik Efendi ile beraberce gittik. ...Deniz kenarında bulunan bu binaya girince pek çabuk anladık ki orası tedavi için de il, insanların, hayvanların bile dahil olaca ı bir yer de ildir. Zemin kattaki bir dehlizden ilerleyerek bir tarafa do ru yan yatmı ah ap bir merdivenle yukarıya çıktık. Orada ba lıklı, zıpka mintanlı biri duruyordu ki hiç yakı mayan kıyafetiyle bu adamın, hastane de hastalara bakacak tek hademe oldu unu bilahare anladık. Ortada bir sofa, fakat dö eme tahtaları çürümü , yer yer delinmi oldu undan insan orada itina ile yürümek lüzumunu taktir etmekte gecikmiyordu. Bize rehberlik eden Tefvik Efendi sofanın sa cihetinde kö eye tesadüf eden bir odanın kapısını açtı. Aman Yarabbi! O ne manzara idi? Kar ı kar ıya iki duvar dibine geli i güzel bırakılıvermi yüzleri pis, ot ve aynı halde yastıklarıyla iki yatak. Bunlar içinde yürekleri ezici ekseriyetle son saatlerini ya adıkları belli olan iki biçare. Ben bu facia kar ısında bir dakikadan ziyade durmaya ve etrafı daha ziyade tetkik etmeye tahammül edemedim...”⁴

⁴ Aks-ı Sadâ 11 Nisan 1914, Sayı: 228, Sayfa: 3